

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei

Pe 6 luni . . . 20 Lei

Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Alocuția consistorială.

În alocuția adresată Cardinalilor în Consistorul secret din 21 Noembrie, sf. Părinte se ocupă de raporturile bisericii cu singuraticile state, făcând declarații de o importanță deosebită, cari au făcut valvă în lumea întreagă.

Cele mai importante sunt următoarele:

Nime nu este care să nu știe, că pe urma recentului războim înfricoșat s'au născut state noue, iar altele vechi s'au mărit prin alăturarea de noi provincii. Și atunci, ca să nu amintim și alte lucruri cari s'ar putea aduce înainte, este învederat, că privilegiile pe cari acest Scaun Apostolic le-a acordat mai înainte altora prin tratate solemne și prin convențiuni, aceste state cu nici un drept nu și-le pot revendica, după ce acordul făcut cu unii, nu poate aduce altora nici avantajii nici prejudicii. Vedem apoi, că din această grozavă învâlmășeală își luară ființă state cu totul nouă, așa că cele de azi nu sunt, cum se zice, aceeași persoană morală, cu care a căzut odinioară de acord sf. Scaun Apostolic. De unde urmează în mod firesc, că și pactele și convențiunile încheiate mai înainte între Scaunul Apostolic și acele state și-au pierdut toată puterea.

Dacă însă cei ce sunt în fruntea statelor pomenite ar dori, ca, sub alte condiții mai potrivite cu împrejurările schimbate, să facă acorduri cu biserica, să știe, că Scaunul Apostolic — de cumva nu se va ivi vre-o altă cauză ca piedecă — nu va refuza să trateze cu ei despre aceasta, cum a și început s'o facă cu unii. Vă declarăm însă de nou, Venerați Frați, că nu vom admite cu nici un preț ca în aceste convenții să se strecoare ceva ce ar fi străin de demnitatea ori de libertatea bisericii; fiindcă, mai ales în aceste timpuri, este de o importanță foarte mare, chiar pentru binele vieții cetățenești, ca ea (biserica) să fie liberă și neatinsă.

... Pentru că nime nu va nega, că înțelegerea puterii lumesti cu cea religioasă contribuie foarte mult la liniștea ordinii publice, temelul celorlalte bunuri. Popoarele, ajunse în cele mai mari miserii, doresc astăzi pace sub toate raporturile; și totuși vedem cu cea mai mare întristare și îngrijorare, că pacea înscrisă în acte solemne nici decât nu a fost urmată de liniștirea sufletelor și că aproape toate națiunile, mai cu seamă cele europene, sunt și azi sfâșiate de neînțelegeri mari și atât de îndârjite, încât pentru sanarea lor se cere din zi în zi tot mai mult mâna milostivului Dumnezeu, în care este virtutea și puterea... mărirea și domnia tuturor» (I. Par. 29, 12).

Să alergăm deci la îndurarea Acestuia, pe care nu numai să-l implorăm cu rugăciunile noastre, ei să căutăm să-l îmblânzim atât prin întocmirea mai sfântă a vieții noastre, cât și prin deprinderea faptelor de milă și ajutor față de cei nefericiți, a căror număr, dacă a fost mare vreodată, este astăzi imens...

Libertatea bisericii.

(=) Animată de ideale cari nu sunt ale lumii acesteia, biserica lui Hristos are neapărată trebuință de cea mai deplină libertate pentru acțiunile sale. Menită, din instituție divină, de-a fi îndrumătoarea individului și a societății întregi spre culmile desăvârșirii, biserica nu poate fi un singur moment la cheremul puterii civile, fără ca această dependență să nu se resimtă în întregul ei organism

Călăuzită de acest mare principiu, una din rațiunile ei de existență, biserica a luptat totdeauna pentru asigurarea unei atmosfere de libertate, care singură poate imprumuta activității sale autoritatea recerută. Și nu am putea zice, că biserica nu ar fi isbutit în lupta aceasta. Istoria concordatelor, prin cari acorda puterii civile anumite privilegii, învoindu-se oarecum la o încătușare a drepturilor sale s'ar putea invoca chiar ca o dovadă că ajunse să aibă o libertate mai mare decât aceea, de care avea trebuință. Dar concordatele sunt numai la aparență cătuși ale libertății bisericești, căci în realitate Scaunul Apostolic s'a îngrijit totdeauna ca prin favorurile acordate diverselor state, nu numai să nu se slăbească ci mai curând să fie întărite drepturile bisericii. Nici când biserica nu a intrat, pentru că n'a putut să intre, în convenții din cari libertatea, ori demnitatea ei, să fieșit cât de puțin știrbite.

Alocuția Papei din ultimul Consistor secret este o hotărâtoare dovadă pentru aceasta.

Pe urma războiului mondial s'au schimbat esențial împrejurările din cele mai multe state ale lumii. Unele s'au creat acuma de nou, altele s'au mărit prin alăturarea de nouă provincii, și iarăși altele au pierdut din cele avute. Alta este deci și situația bisericii din statele astfel schimbate, dar, mai presus de aceasta, în lumea întreagă stăpânește azi o atmosferă deosebită de cea dinaintea războiului. Și atunci Pontificele Romei, capul văzut al întregii biserici, constatând că concordatele ce s'au încheiat înainte de războiu cu state, cari nu mai reprezintă aceeași persoană morală, nu mai au azi nici o putere, a găsit că e bine să enunțe aceasta publice, în fața lumii întregi, scuturând astfel și aceste cătuși aparente ale libertății sale de acțiune. Biserica nu este însă străină de ideea de-a încheia atari convenții, bine înțeles după principiile cari stăpânesc lumea de azi, și de acum înainte. Dar sf. Părinte ține să accentueze cu deosebită putere, că lucrul acesta nu va însemna nici de acum înainte o târguială asupra unor principii cari nu admit târguială, întrucât se spune apriat, că „cu nici un preț nu va admite ca în aceste convenții să se strecoare ceva ce ar fi străin de libertatea ori demnitatea bisericii“.

Declarația aceasta a sf. Părinte, are pentru

noi o importanță deosebită. Este importantă și pentru a se înțelege, din partea tuturor cari pot să înțeleagă, că un concordat nu se va putea încheia între statul român și sf. Scaun al Romei decât în cadrele fixate mai sus. Că apoi acest concordat se va face ori nu, atârnă dela abilitatea diplomatică a celor cari sunt însărcinați să-l negocieze și, nu în ultimul rând, dela patriotismul înțelegător de mâine al acelor, cari din o neînțeleasă rancună sectară și-au făcut astăzi o foarte păgubitoare platformă „patriotică“. Și dacă aceasta platformă o socotim păgubitoare, dorim să se știe, că o socotim ca atare nu pentru biserica noastră unită, care nu are nici o nevoie de concordat, ci singur și exclusiv pentru statul român, care ar putea ajunge prin el la privilegiu, de cari găsim că are nevoie și pe cari altfel nu va putea să le obțină nici când.

Dar declarația consistorială a sf. Părinte are pentru noi importanță mai ales din alt punct de vedere. Unul care ne interesează mai direct și deadreptul Este accentuarea principiară a neatârării bisericii de puterea civilă. Se știe anume, că biserica ortodoxă română, la fel cu oricare alta biserică ortodoxă, nu este decât o unealtă în mâna puterii civile. Mitropolia Sibiiului se gândește să ridice biserica vechiului regat din halul acesta, și aici sunt de-a se căuta adevăratele motive, pentru cari „unificarea bisericească“ se face cu atâta zăbavă. Dar ea se va face, căci o dorește guvernul, care dispune, se pare, și de mijloacele necesare pentru a-și impune dorința.

Față cu această servitute umilitoare, care a făcut din biserica ortodoxă a vechiului regat ceea ce este, perspectivele înălțătoare de neatârare și libertate deplină, asigurate prin autoritatea și demnitatea adevăratei biserici a Domnului, sunt pentru noi o garanță sigură, că încercările guvernului de-a ne pune sub acest raport în aceeași căciulă cu biserica ortodoxă, nu vor avea nici când rezultatul dorit.

Lupta noastră pentru autonomia deplină, în cadrele căreia înțelegem să aducem și pe viitor cele mai prețioase servicii neamului nostru și țării, o putem socoti astfel de pe acum câștigată.

Serbarea culturală dela Târgul-Murăș. Dl. deputat Pavel Brătăsanu, ales în circumscripția Erneul mare a județului Murăș-Turda, ne invită telegrafic pe ziua de 11 Decembrie c. la „marea serbare națională din Târgul-Murăș, unde se vor inaugura 150 biblioteci populare, se vor sfinți 45 clopote și se vor distribui cărți de școală la 10.000 de copii lipsiți de mijloace“. Serbarea este aranjată de ministerul cultelor și dacă împrejurările politice ar fi fost mai liniștite, probabil că MM. LL. Suveranii ar fi participat și ei la această serbare, după cum a fost planul. Așa însă, după vizita plănuită pentru Banat s'a

Contramandat și această vizită a Suveranilor la Târgul-Murăș până la . . . primăvară.

Dar nu aceasta ne interesează acum. Nici chiar sumele mari — se vorbește de milioane —, cari s'au cheltuit pentru aranjarea serbării de mâine. Ca și Sighișoara, Târgul-Murăș nu este încă de ajuns centrul unei viguroase mișcări culturale române, și atunci va fi fost poate indicat, ca primul impuls mai puternic să se dea pe această cale, care dacă va aduce roadele sale, desigur nu va putea fi socotită ca o risipă.

Ceace ne interesează direct este faptul, că ministerul cultelor aranjează, pe cât știm, aceste „serbări culturale” în cadrele „fondului său cultural”. Și cum „Bibliotecile”, cari se împart vor conține probabil și broșuri de propagandă religioasă, am vrea să știm de ce natură și cuprins sunt aceste broșuri. Rugăm deci pe vre-un prieten al acestui organ din satele cari vor avea fericirea să obțină o atare bibliotecă, să binevoiască a ne informa asupra cuprinsului broșurilor de această natură. În cunoscuta scrisoare adresată Ordinariatului nostru d. ministru al cultelor spunea, că „fondul cultural” nu urmărește scopuri confessionale și atunci este într'adevăr cazul de-a vedea dacă punerea în practică a principiilor din normativul acestui fond este ori nu mai puțin păcătoasă decât principiile înseși.

Vom mai revei deci asupra acestei chestiuni și, o spunem sincer, ne-ar plăcea să putem constata, ca pentru satele gr.-catolice din județul Murăș-Turda s'au distribuit numai cărți cari nu fac „propagandă ortodoxă”. Aceasta mai cu seamă pentru motivul de-a nu trebui să amestecăm și un picur de venin în cupa bucuriei, pe care o simțim în fața oricărei manifestări culturale menite să ne întărească neamul în părțile acestea!

„Fondul cultural” în lumină ortodoxă. Ocupându-se de scrisul acestui organ în chestia cunoscută a „fondului cultural” dela ministerul cultelor, „*Noua Revistă Bisericească*” din București scrie între altele și următoarele: „Să nu uite foaia dela Blaj că sub

regimul legilor de azi ministerul cultelor aplică legile bisericii ortodoxe”.

Este tocmai ceace spuneam și noi cu alte cuvinte, că adică: ministerul cultelor face prin fondul său cultural propagandă ortodoxă. Și dacă revista dela București găsește că această activitate a ministerului cultelor „este în spiritul legilor de azi”, noi găsim în schimb, că oricât de mult ar căuta cineva să justifice anumite proceduri cu interpretarea forțată a anumitor legi învechite, proselitismul de stat practicat în zilele noastre de radicale transformări, este o profundă aberație, contra căreia nu vom înceta să ne ridicăm glasul mereu și cu toată puterea.

Am ținut să relevăm de nou momentul acesta, pentru că „N. R. B.” care promite „a reveni asupra chestiunii” să nu-l scape din vedere, fiindcă altfel va fi ispitită poate să scrie de nou, că noi discutăm „în termeni incompatibili” și că „am avea o îndrăzneală ce merge prea departe”, lucruri ce pot să supere și credem că nu e bine să vâneze această. Am putea răspunde atunci și noi în același jargon!

O batjocură.

Dintr'o scrisoare mai lungă a pâr. Vicențiu Sima din Rachișul român, referitoare la salarizarea preoțimei, dăm în cele de mai jos părțile mai însemnate. Ele cuprind un strigăt de durere al preoțimei „cu calificăție necompletă”, care neapărat trebuie să fie auzit și ascultat din partea celor în drept. Parlamentarii noștri din cler sunt primo loco chemați să țină aminte.

Normativul după care se face retribuirea noastră este o nemaipomenită rușine și o adevărată batjocură. În coloanele „Unirii” se relevaseră demult normele după cari avea să se facă salarizarea preoțimei, dar noi cititorii nu puteam crede că acele planuri vor putea să se înlătuască vre-odată. Cercularul referitor al P. V. Ordinariat ne-a trezit însă la realitate.

De-acum suntem deplin edificați! Aranjamentul întregii preoțimi, dar mai cu seamă al

nostru al preoțimei cu „calificăție necompletă” cum suntem numiți, este direct revoltător. Guvernele ungurești de pe vremuri ne-au fost redus cu legea lor congruală la semi-preoți, și acum iată vine guvernul României Mari și trece mai departe și — în loc să ne salarizeze pe o formă — nici de jumătate salariul acordat fraților deplin evaluați nu ne învrednicește. Că ce motive au îndemnat guvernul României Mari la pasul acesta închipui nu ne putem! Procedura aceasta este absolut nedreaptă deoarece suportăm aceleași greutăți, avem aceeași răspundere și ni-se cer aceleași jertfe pentru neam, lege și limbă. Și dacă noi avem obligamente față de stat, întocmai are și statul față de noi, — știut fiind că cel obligat să retribuiască, plătește celui îndreptățit munca ce o prestează pentru binele public, pentru înflorirea și înaintarea aceluia pentru cari lucrează. Și în aceasta statul trebuie să fie drept și imparțial.

Terenul de muncă al preoțimei române este același, toate funcțiunile prestate turmei cuvântătoare sunt la felu, fiecare preot dispus într-o păstorie a sufletelor a fișit îndeajuns instruit într-o conducere sufletească a turmei încredințată prin decretul Ordinariatului său, impunându-i-se aceleași obligamente și dându-i-se aceleași drepturi, — de unde rezultă că suntem preoți egali în respectul acesta. Deci statul nu a avut dreptul să ne deosebească la plată. Dacă statul a voit să ia în socotină evaluația, trebuia să creeze mai multe grade în salarizare, adică după numărul claselor liceale absolvate, dar aceasta este cu neputință. Și atunci cu neputință este și susținerea aranjamentului actual.

Statul s'a îngrijit de salarizarea uniformă a tuturor oficialilor de stat și administrativi de ori și ce categorie, fără a cere evaluația și clasele aceluia și fără a face deosebire și grade în salarizarea lor. Și atunci cum vine Dl. Ministru de face această nedreptate chiar numai preoțimei?! Câți oficiali are azi statul, mai ales în administrație, fără nici o pregătire mai înaltă, cari se bucură de favorul legii și trag aceleași salarii ca și colegii lor cu pre-

□ □ Foia „Unirii”. □ □

Un strigăt de alarmă.

Marele romancier francez Anatole France, premiat de curând cu premiul Nobel, publică următorul articol pe care credem util să-l punem sub ochii cititorilor noștri. În legătură cu frământările dela Washington pentru a se ajunge la un înțeles pe tema desarmării, scrisul lui Anatole France este de o actualitate și importanță extraordinară.

H. G. Wells a povestit, acum vre-o zece ani, că locuitorii din planeta noastră s'au apropiat de lună și au vorbit cu Mai-Marele Lunei care guvernează. Acest personaj pare că nu-i lipsit de bun simț; el a întrebat pe călători cum se poartă locuitorii globului pământesc și care e cărmuitorul lor. — Ei sunt, răspunde unul dintre călători, împărțiți în state independente, mai mici sau mai mari, și sunt toți inspirați de un patriotism înfocat, care formează pasiunea dominantă a pământenilor.

— De ce nu-mi spui, întreabă Mai Marele Lunei, dacă aceste state sunt independente unele de altele și care e prin urmare tribunalul care judecă litigiile ce se ivesc între ele?

— Nu există nici unul, răspunde pământeanul; mândria statelor n'ar îngădui-o. Când vre-unul din ele se simte jignit sau ofensat, el recurge la arme pentru a-și susține dreptul sau a răzbuna onoarea sa.

Auzind acest răspuns, Mai Marele Lunei privi pe pământeni cu surprindere amestecată de spaimă, și fără să le mai spună un cuvânt, îi închise ca pe nebuni de cea mai periculoasă speță.

*

De altfel nici nu ne trebuie o prea lungă chibzuială, pentru a ghici efectele unui asemenea sistem.

Aceste efecte, le vedem și nu avem aerul că ne sinchisim de ele. Oricât de departe ne-ar conduce cunoștința noastră, vechile civilizații care s'au dezvoltat pe pământ, în Asia, în Africa, în Europa, au trăit și au murit de pe urma războiului; se poate prevedea, că actualele civilizațiuni vor avea aceeași soartă. Și nu facem nimic spre a evita sfârșitul, la care întreaga omenire e osândită.

Societatea Națiunilor, constituită după cel mai teribil dintre războaie, nu poate și nu vrea să asigure pacea. Ea n'a fost creată în acest scop; a fost înființată fără bogăție, fără putere, fără independență, și mai curând e destinată să mențină spiritul războinic. Ea este întocmită după calapodul Statelor care au creat-o și cari sunt războinice. O societate pacifică a națiunilor este pentru moment imposibilă. Războiul a dat națiunilor forma lor, spiritul lor, funcția lor. Ele nu cred și nu speră decât în război. O societate pacifică a națiunilor nu poate fi o societate a națiunilor.

Conferința la care președintele Statelor Unite a convocat mai multe puteri din Europa

și Asia și care are în programul ei limitarea armamentelor, nu e în măsură să ne dea o schimbare; abia s'a deschis, și nu trebuie să fii ghicitor pentru a prevedea rezultatul la care va ajunge. Statele din Europa și Asia vor spune, că dorința lor e să desarmeze, dar că grija siguranței lor le împiedică dela aceasta, iar America va spune, ca și ele, că nu poate renunța în mod efectiv la forțele ei navale. Așa încât ea n'a inventat această conferință decât pentru a putea în mod cuviincios să construiască cea mai puternică flotă din lume, spre a combate Japonia, și fără a ține seamă de Anglia, să pună mâna pe China.

Națiunile din ambele lumi ar respinge pe întrecute, cu indignare, ideea de a supune litigiile lor unui tribunal, dacă, prin imposibil, această idee le-ar fi supusă. Civilizația europeană este militară dela formația ei. Statul feudal nu încredința dreptul său decât spadei. Cuceririle democrației în Franța și în țările vecine au mărit mult spiritul militar, care a devenit o religie. Progresele enorme care le-a făcut industria de câțiva ani au creat noi motive de a întrebuița puștile și tunurile. În fiecare stat mare, fabricanții și negustorii împing la război pentru a se îmbogăți și când l'au obținut, ei îl prelungeșo la infinit pentru a prelungi în același timp beneficiile de realizat. Lucrătorii, cărora le urcă salariile sunt satisfăcuți. Generalii, cari fac campania câștigă glorie și profituri. Intrucât privește pe soldați, li se face să creadă cu ușurință că luptă

gătire academică?! Câți notari uu are azi România Mare fără pregătire deosebită — abia clasele primare — și guvernul nu face nici o deosebire în salarizarea lor! Dar nu numai oficialii! Câți servitori de birou nu are statul fără nici o pregătire, cari abia își știu iscăll numele și sunt salarizați cu câte 500—600 Lei la lună — deci cu mult mai bine decât preoțimea de ori și care categoriei!

Toți articlii de traiu s'au scumpit în așa măsură, încât nu numai noi, cești preterați, dar nici confrății cu teologie completă, nu mai putem subsista pe lângă salariul pus în prospect. Suntem capi de familie, avem copii cari trebuie să-i creștem, și pentru a-i ereste ne trebuie bani. Dar de unde, când salariul ce îl primim la lună abia ne este de-ajuns pentru unul, și avem 2—3 la școală? Apoi pofteste și te mai și îmbracă conform statului, măcar din 5—10 ani odată, dacă ai cu ce și de unde!

Intre astfel de împrejurări suntem siliți a ne ocupa cu lucruri și câștiguri laterale incompatibile statului nostru și deci vrând-nevrând suntem nevoiți a ne neglija turma cuvântătoare, neputând veghea încontinuu asupra ei și a ne înarma deajuns contra curentului inficiat de învățăturile dușmane bisericii și statului, iar la starca aceasta ne aduce chiar statul, prin legea nedreaptă a salarizării noastre.

Cerem deci, chiar și în interesul țării, cu toată puterea, ca legea proiectată de actualul guvern a României Mari pentru dotarea preoțimei române să se modifice și salarizarea ei să fie cel puțin pentru trecut uniformă, nu cu 200 Lei ci cu minimalul de 450 lunar, plus gradapiile de vârstă și adausul de scumpete, iar în caz de ameliorare a acesteia, ce așisderea se impune, să fie iarăși egală. Mai rugăm, cu toată supunerea, P. V. Ordinariat să se îndure a arăta înaintea corpului legiuitor al României Mari ce nedreptate se face preoțimei noastre prin neegala salarizare. Aceasta cu atât mai vărtos, fiindcă noi preoțimea cu seminar ne-complet vom fi siliți alifel a părăsi sfințele altare, aplicându-ne care la ce vom putea (hamali, servitori de birou, măturători de strade, cu toții plătiți mai bine decât noi) — numai ca să putem trăi și să ne putem crește familiile.

pentru patrie. Industriașii, nemulțumiți de a fi întârziat, pe cât a fost cu puțință, pacea care pune capăt profiturilor lor, se înțeleg cu oamenii politici pentru a face iar război după ce pacea a fost încheiată. Așa a cucerit Anglia Mesopotamia și a ocupat Constantinopolul după încetarea ostilităților. Tot astfel Franța în acelaș timp a ocupat Siria și a făcut prin procură, contra Rusiei sovietelor, mai multe expediții, care pentru agresor au fost fecunde în dezastre.

*

Cum vă puteți oare închipui, când întreaga planetă este în prada acestei nebunii, că s'ar putea institui un tribunal, o putere de armonie, care ar readuce pe locuitorii săi la rațiune? E cu neputință.

Cu neputință acum! Dar oare totdeauna va fi la fel? De câțiva ani s'au produs fapte care ar putea atrage cele mai mari schimbări în ideile și obiceiurile vechii lumi. Războiul, care câteodată dă bogății popoarelor, le aduce într'o bună zi ruina și moartea. Vedem exemple în istorie. Putem să regăsim altele noi, care ne-ar atinge mai de aproape. Nu este exclus ca lunga turburare care a dezolat Europa și nu este exclus ca însăși pacea care a urmat războiului și care n'a fost decât o prelungire a lui, să fi dat vechilor civilizațiuni din Europa lovitură mai grele, decât își închipuie ignoranța și ușurința noastră. Profunzimea răului începe să se simtă. Anglia, această mare comerciantă,

Revistă bisericească.

Din prilejul conferenței episcopicești din 24—5 Noemvrie, *corul episcopesc a trimis Papei următoarea scrisoare*: „Preafericite Părinte, Subsemnații episcopi de rit latin și greco-român ai României-mari, întruniți pentru întâia-dată la București sub prezidiul reprezentantului Sf. Tale, ... își împlinesc o plăcută datorie, ca înainte de ce s'ar despărți și s'ar întoarce la eparhiile lor, să înoinască față de Sf. Ta mulțumita lor adâncă pentru repețitele dovezi ale dragostei și grijii părințești arătate față de ei și eparhiile; lor căzând la picioarele Sfinției Tale țin să dea unanim expresie nemărginitei lor alipiri și a filialei lor devoțiuni, rugându-te să le dai, lor, clerului și poporului credincios, binecuvântarea apostolică”.

Din o corespondență mai lungă asupra *misiunilor populare din Rodna-veche* ținute sub conducerea protopopului Ioan Coste din Gherla în 19—21 Noemvrie, reținem că ele au făcut o puternică mișcare în părțile acelea. Credincioșii noștri, unii veniți din mari depărtări, au participat la ele cu multă reculegere sufletească. Împărtășindu-se pe urmă cu sutele, spre marea mângâiere a celor ce au ostenit, vestind cuvântul Domnului.

O nouă ordonanță ministerială, trimisă de curând tuturor Ordinariatelor noastre prevede, că pe viitor se va da întregirea de stat numai pentru preoții cari au cel puțin 300 suflete. Iar pentru a se înființa o parohie nouă se cer cel puțin 1000 suflete, biserică și casă parohială, plus ca parohia să asigure cel puțin o treime din competențele preoțești. În cazuri binemotivate (!) ministerul cultelor poate admite și abateri dela aceste condiții. — S'a pregătit deci o nouă armă împotriva *bisericii noastre!* Noi știm însă, că atari afaceri nu se aranjează prin ordonanțe ministeriale, ci prin legi ale țării și de aceea sperăm că ea nu va ajunge să fie aplicată decât foarte scurt timp, ori poate de loc.

în momentul chiar când își mărește în mod considerabil stabilimentul ei, se vede suferind de o slăbire a comerțului și de o criză de șomaj al cărui sfârșit nu-l poate vedea; Germania împinsă la bancrută trage după sine Franța, copleșită de 325 miliarde datorii. Italia suferă; Rusia moare de foame; Austria e moartă. Inseși Statele-Unite văd cu surprindere afacerile lor înrăutățindu-se. Toate națiunile, pe pe toată întinderea lumii, sunt trezite din visurile lor ambițioase de o neliniște necunoscută. Această mare și grozavă lecție nu este încă înțeleasă. Dar va veni o vreme când se va impune. Minciunile gazetelor și cuvintele false ale șefilor de guvern nu vor înabuși în totdeauna acea voce teribilă care strigă de pe acum în tot întinsul lumii: Europa se stinge; războiul a omorât-o.

Popoarele vor înțelege în sfârșit, că dacă nu vor să piară, va trebui să se unească și, părăsind orgoliul și aviditatea lor, să se supună hotărârilor unui tribunal de pace.

La Redactorul „Unirii“ se poate oumpăra hârtie de gazetă (maoulatură) ou 6 Lei klgr. □ □

Acordându-se protopopilor anumite „diurne protopopești pentru vizitații canonice“, ministerul cultelor a cerut ca un protopop să aibă cel puțin 20 de parohii. La noi media trece chiar peste acest număr, dar anumite schimbări tot vor trebui să se facă. Ele se vor putea face însă cu folos numai după ce va fi făcut noua împărțire administrativă a județelor.

Dela Cluj se vestește, că directoratul general al instrucției a pus la dispoziția confesiunilor minoritare 5 milioane lei pentru școlile confesionale. De aici rom.-catolicii, calvinii și luteranii ar fi obținut câte 1 milion și jumătate, iar unitarii o jumătate milion. — Să sperăm deci, că se va muia inima „stăpânitorilor“ și față de școlile confesiunilor românești, pentru cari până acum nu prea se găsiu „sume prevăzute în buget“.

„Albina“ din București crede a ști, că „ministerul instrucției ar fi dat un ordin, ca învățătorilor confesionali din Ardeal să li-se plătească începând cu 1 Sept. 1919 ca la stat și că acest salariu ar urma să se scoată prin autoritățile publice dela enoriașii din parohiile respective“. Știrea aceasta, pe care o credem în ce privește hotărârea de-a li-se da în sfârșit plățile atât de mult amânate, nu ni-se pare probabilă în cât privește modalitatea de-a se scoate banii necesari pentru aceste salarii. Ar fi o directă provocare a poporului din respectivele sate!

Pentru postul de *episcop militar*, cu rangul de general, prevăzut în noua lege a clerului militar, Sinodul din București a candidat pe arhierul Nazarie din vechiul regat, pe pâr. Vasile Saftu din Ardeal (Brașov), pe pâr. Tomoiaga din Cernăuți (Bucovina) și pe pâr. Popovici din Basarabia (Chișineu). Se spune că M. S. Regele va numi dintre ei pe pâr. Saftu protopopul Brașovului, care va purta apoi titlul de „episcop de Alba-Iulia“.

Joi, în 8 Decemvrie, s'a făcut în București din partea M. S. Regelui *investitura pâr. episcop Nicolae Ivan* dela Cluj, consacrat de episcop la Sibiu în 4 Decemvrie. În numele Consistorului eparhial au participat dd. Dr. I. Lupaș, Dr. P. Metేశ și Dr. I. Mateiu.

În numărul din 8 Decemvrie al „Gazetei“ dela Brașov, pâr. Ion Podea, din ale cărui articole am spicuit în ultimul număr, are un nou și foarte interesant articol despre „unificarea bisericii ortodoxe“. Se combate în el cu spirit tendința ortodoxismului de a se menține ca biserică privilegiată de stat, precum și așiftarea continuă a urei împotriva bisericii noastre. Pentru a face de nou bucurie ziarului „Carpații“, care ne încreastă mereu, sub numele de „foaia catolicilor din Blaj“, vom spicui poate și din acest articol al pâr. Podea.

Pentru a discuta hotărârile luate în Sinodul din București, *congresul național bisericesc dela Sibiu* este convocat de nou pe ziua de 12 Decemvrie. Se știe, că arhierii ardeleni s'au reținut în Sinod dela vot, tocmai pentruca să nu prevină hotărârile acestui congres.

Rutenii uniți din Bucovina, despărțiți de episcopia de Stanislau, sunt guvernați provizor, până la înființarea unei episcopii, din partea pâr. canonic și vicar Swoboda, care a luat parte și la ultima conferință episcopicească din București.

Săptămâna politică.

Cuvintele din fruntea mesagiului prin care M. S. Regele a deschis sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare, că adică „timpurile sunt atât de grele, încât țara are nevoie de concursul oamenilor de seamă din toate partidele și de aceea ar fi de dorit ca parlamentul să-i poată avea reușiți într-o acțiune patriotică”, ne lămuresc pe deplin asupra situației politice interne, care nu s'a schimbat întru nimic de când s'au rostit aceste cuvinte.

— *Ruperea tratativelor dintre partidul liberal și partidul național ardelen, provocată de pretenziunile exagerate, în ce privește situația din Ardeal, ale partidului liberal, a făcut cu puțință ca guvernul să mai rămână, contrar tuturor așteptărilor, încă pe câțeva vreme în fruntea treburilor țării.* După clarificarea echivocului din o declarație făcută de primul ministru Avereseu, în sensul că regele are dreptul prevăzut în constituție de a putea dimite guvernul când ar găsi că o pretind această interesele țării, toată lumea, inclusive cercurile guvernamentale, privește guvernul actual numai ca un provizorat, care trebuie menținut până în momentul, când se va putea forma coaliția dorită de M. S. Regele și cerută de țara întreagă.

— *Cu excepțiunea partidului țărănesc, partidele de opoziție, cari au ieșit din parlament în vara trecută, continuă a se abține dela lucrările parlamentare.* Țărăniștii reorganizați, sub șefia triumviratului Stere-Lupu-Mihalache, au spart aceasta solidaritate, ajungând cu actualul guvern la un acord, în sensul căruia după legiferarea noii legi electorale, și a unei legi care să oprească pe viitor guvernarea prin decrete-legi, guvernul trebuie să cedeze singur locul unui guvern neutru pentru noi alegeri generale.

— *Ideea unui guvern neutru, preconizată în înțelegerea țărănișto-averescană, nu pare a avea multe simpatii la purtătorul coroanei, și astfel nu este eschis să se reia de nou tratativele dintre partidul național ardelen și cel liberal.* Pentru cazul, că liberalii n'ar voi nici cum să cedeze, socotindu-se destul de tari pentru a lua singuri puterea (dupăcum a spus o șeful lor în congresul din 27 Noemvrie, criza actuală poate să mai dureze câteva săptămâni. Lucrurile stau însă așa, că în tot momentul ne putem aștepta la căderea guvernului.

— *Conferența din Washington continuă cu mult zel, dar cu puțin rezultat, lucrările sale.* Premierul Franței Briand a intervenit pentru ca discuțiile să se restrângă asupra desarmării pe mare, câtă vreme Franța lipsită de frontiera naturală a Rinului nici la un caz nu ar putea adera acum la ideea desarmării terestre. Nu se va ajunge însă nici la desarmarea navală, ci se va găsi doar vre-o înțelegere pentru a se încunjura „războiul fatal”, ce altfel ar fi să se pornească între Iaponia și Statele-Unite ale Americii.

— *Mult mai important este rezultatul ce s'a ajuns între Anglia și Irlanda.* După îndelungate discuții, înțelegerea pare a fi în sfârșit definitivă. Textul învoelii, cuprins în 18 articole, prevede că Irlanda este recunoscută de „stat liber”, având același statut constituțional ca și Canada și alte dominioane auto-governatoare ale imperiului britanic. Va avea deci un parlament în toată forma și un comitet executiv responsabil parlamentului. Chestia Ulsterului a fost descopiată, rămânând ca asupra ei să continue pertractările. Jurnalele prezintă acest acord ca un mare succes al premierului englez, care va putea participa de acum și la conferența din Washington.

— *In Viena au fost în timpul din urmă mari tulburări, provocate de mizeria nemăipomenită din această capitală fără de țară.* În astfel de împrejurări plebiscitul asupra Burgenlandului, care se va ținea pe la mijlocul lunii Decemvrie, va ieși probabil în favorul Ungariei.

Știri mărunte.

Concurse. P. Veneratul Ordinariat arhidiecezan publică, cu termenul de 31 Decemvrie, concurs la parohiile *Ugruț* (protopopiatul Dârgea) și *Ciumbrud* (protopopiatul Aiud).

Locale. Măine, Duminică săptămânei a XIII după Înălțarea sf. Cruci va predica în catedrală pâr *Dr. Iuliu Florian*, secretar mitropolitan.

— Intre corpurile profesionale dela diferitele școli ale Blajului s'a pornit, la inițiativa directorului Augustin Caliani, o frumoasă mișcare pentru înjghebură a unui „*Cerc didactic*”, menit să devină inima tuturor mișcărilor culturale din Blaj. Li dorim cele mai bogate rezultate!

— Notița noastră referitoare la *introducerea luminei electrice* din uzinele dela Dicioșmărtin și-a făcut turneul prin cele mai multe gazete românești, prezentându-se chiar în forma unui proiect serios pe cale de înfăptuire. Până atunci mai va! Dar am vrea totuși să știm, dacă mărutul nostru. Consiliu comunal a luat și el notă despre cece se scriu la gazete.

Combaterea alcoolismului. Este o mișcare frumoasă și laudabilă a prefectului Dr. Meteș din Cluj. E vorba ca dela orele 6 din preziua Duminicilor și sărbătorilor până a treia zi la 6 dimineata să fie închise toate crâșmele; apoi copiii sub 15 ani să fie opriți a intra în ele și ca patronii să fie datori a nu mai servi beuturi celor ce dau semne de beție. Proiectul care ar însemna o adevărată salvare a avuției naționale și o puternică acțiune de regenerare morală, a fost înaintat ministerului spre aprobare. Patronii interesați au pornit o puternică campanie împotriva acestui proiect „reacționar”, așa că nu este eschis să rămânem numai cu intențiunea bună. Și ar fi păcat!

„**Internatul țărănesc**” din Cluj, înființat anul trecut prin stăruințele deosebite ale prof. Anton Domide, s'a deschis la începutul acestei luni de nou pentru a adăposti 100 de elevi, setoși de carte românească. Cine a văzut acest internat din strada Cogălniceanu nu poate avea decât cuvinte de laudă pentru cei ce i-au dat ființă și de indemn pentru a se crea cât mai multe instituții similare în toate părțile țării.

O binemerită răsplată este aceea de care s'a învrednicit soldatul *Alexandru Heringa* originar din Bihor, care are principial merit la prinderea atentatorului comunist Max Goldstein. Imediat după rănirea sa din partea lui Goldstein, grănicerul Heringa a fost făcut caporal, iar mai apoi prin un foarte elogios ordin de zi al ministerului de război fu înaintat la rangul de sergent. Afară de aceasta M. S. Regele i-a conferit medalia „*Bărbăție și credință*” cl. II., pentru remiterea căreia ministrul Rășcanu a mers în persoană la Giurgiu, unde se află Heringa internat în spital. Tot atunci i-a dat și suma de 5000 lei, care a fost sporită mai apoi cu alte 15,000 lei din colecta ziarului „*Universul*”.

In cauza serului Puțoreanu împotriva tuberculozei se face tot mai multă vorbă și numărul celor cari se exprimă nefavorabil pare a scădea. Un comunicat al Serviciului sanitar din București vestește de altfel, că dr. Puțoreanu a fost chemat la București, pentru ca o comisiune științifică, sub presidenția dlui profesor Dr. V. Babeș, să stabilească normele după cari urmează să se facă cercetările de verificare a acestui

tratament. Rezultatul acestor cercetări se va aduce la timpul său imediat la cunoștință și până atunci publicul este rugat să aibă răbdare. — Să dea Dumnezeu ca cercetările să ducă la rezultatele cele mai bune.

Landru osândit la moarte. Cu toată tăgăda extraordinară de cinică, criminalul Landru a fost găsit vinovat din partea curții cu jurați în 46 de puncte din 48 câte formulase tribunalul. Asasinul celor 11 cadavre arse în crematorul său din Gambais, a fost deci condamnat la moarte. La ceturea sentinței Landru a ținut să mai afișeze odată nevinovăția sa spunând: „*Ați condamnat un inocent!*”, dar vocea lui a fost înăbușită de aplauzele mulțimei.

„**Legea românească**”. Așa se intitulează organul oficial, apărut de curând, al episcopiei ortodoxe din Oradea-mare. Aprobând acest titlu pe cât de sugestiv pe atât de puțin obiectiv, par. episcop Ciorogariu monopolizând *romanitatea* pe seama legii ortodoxe, se pregătește probabil să proclame într-o bună zi, și un *Dumnezeu particular al Românilor*. Il ispitește, se vede, mediul concepției maghiare din Oradea, care și ea cunoaște un „*magyarok istene*”. — Dumnezeu să-i ajute!

Conferențe pentru intelectuali se țin la Năsăud din partea membrilor corpului profesoral dela liceul de acolo. Seria lor a început-o prof. senator I. Pecurariu („*Psihologia timpurilor de azi*”), urmându-i colaboratorul nostru prof. Dr. Al. Ciplea („*Raportul între știință și religie*”). Ele se continuă, ținându-se tot la 2 săptămâni.

Timbrele de ajutor se vor retrage din circulație cu ziua de 1 Ianuarie 1922, rămânând în circulație numai timbrele de asistență socială.

† **Preotul Ioan P. Vlad**, adm. parohial în Șaldorf, s'a stins în 17 Noemvrie în etate de 76 ani, având 47 ani de preoție.

Bibliografie.

Au apărut:

Camil Negrea. Dreptul civil al ținuturilor ardelen și unghene în comparațiune cu dreptul civil român. Vol. I. (complet). Cluj 1921. Prețul?

Este un volum de aproape 400 pagini, în care harnicul profesor al universității din Cluj a cuprins o parte a cursurilor sale ținute la facultatea de drept a acelei universități. Apare „ca manuscris” pentru a fi de ajutor numărșilor studenți în drepturi, cari până acum au intimpinat foarte mari greutăți din lipsa de manuale, dar grija cu care e redactat acest manuscris face din cartea dlui Negrea, un fost elev al teologiei noastre din Blaj, o bună monografie a chestiunii de care se ocupă.

Dr. Ioan Mateiu, Conferințele corpului didactic premar din Dacia superioară în 1920. Cluj. 1921.

„*Revista Teologică*”. Anul XI. Nr. 8—11 (August—Noemvrie). Sibiu. Apare lunar.

„*Gândirea*”. An. I. Nr. 15 (1 Decemvrie). Literară, artistică și socială. Cluj (Regele Ferdinand 38). Prețul lei 2-50.

„*Ramuri*”. Anul XV. Nr. 10—11 (1 Noemvrie). R-vistă literară lunară. Craiova. Abonamentului 50 lei pe an.

„*Evoluția*”. An. I. Nr. 2 (1 Decemvrie). Cluj (-tr. N. Iorga 23). Prețul 5 lei.

Publicare de licitație.

Pentru darea în arândă pe anul 1922 a vămii podului de peste Târnavă mare, situat între Blaj și Veza, se va ținea la 19 Decemvrie 1921 oarele 10 a. m. licitație în cancelaria subsemnatului. Condițiunile de licitare se pot vedea tot acolo în orele de oficiu.

Blaj, la 6 Decemvrie 1921.

Dr. Ionel Pop,
advocat arhidiecezan.